

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Žiškové a soudců JUDr. Josefa Baxy a JUDr. Michala Mazance v právní věci **žalobce: A. G.,** zastoupeného JUDr. Ervínem Perthenem, advokátem se sídlem Velké nám. 135/19, 500 03 Hradec Králové, proti **žalovanému Ministerstvu vnitra** se sídlem Nad Štolou 3, poštovní schránka 21/OAM, 170 34 Praha 7, v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 17. 2. 2003, čj. OAM-2200/VL-20-P15-2002, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 31. 10. 2003, čj. 28 Az 283/2003-23,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalobce **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Žalovanému **se nepřiznává** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Rozhodnutím žalovaného ze dne 17. 2. 2003 bylo rozhodnuto, že se žalobci neuděluje azyl podle § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky (zákon o azylu). Současně bylo rozhodnuto, že se na žalobce nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu.

Ze správního spisu vyplývá, že žalobce podal dne 23. 4. 2002 žádost o udělení azylu, kterou odůvodnil tím, že ve své vlasti neměl práci, půjčil si peníze na stavbu domu, které nyní nemůže vrátit a věřitelé mu vyhrožují, že přijde o dům, ublíží mu nebo ho zabijí. V protokolu o pohovoru k žádosti o udělení azylu, sepsaném se žalobcem dne 19. 7. 2002 žalobce rozvedl, že si ve své vlasti půjčil peníze na stavbu domu, přišel však o práci v kolchozu kde pracoval, neměl práci a nemohl dluh splácet. Věřitel na něho poslal své vymahače, kteří žalobce zbili; žalobce vyhledal lékaře, obrátil se na policii, ta si předvolala jeho věřitele a ním něco projednala, co žalobce neví, žalobci však na policii řekli, že s tím nemají nic společného,

že má věřiteli vrátit peníze. Žalobce se potom přestěhoval ke strýci do K., kde pobýval asi pět měsíců, než se rozhodl z vlasti vycestovat a požádat v České republice o azyl. Předpokládá, že zde nalezne práci a bude moci pracovat. Žalovaný nejprve rozhodnutím ze dne 4. 11. 2002 řízení o udělení azylu podle § 25 písm. d) zákona o azylu zastavil, protože se žalobce nedostavil opakovaně k pohovoru, na který byl předvolán. Následně pak rozhodnutím ze dne 9. 1. 2003 plně vyhověl žalobcovu opravnému prostředku proti tomuto rozhodnutí, rozhodnutí o zastavení řízení zrušil a rozhodl o pokračování řízení. Rozhodnutím ze dne 17. 2. 2003 rozhodl o neudělení azylu a neexistenci překážky k vycestování; žalovaný vzal za prokázané že důvodem žalobcovy žádosti o udělení azylu je jeho obava z výhružek ze strany věřitele, kterému dluží finanční prostředky a dále žadatelova snaha získat zde zaměstnání, neboť v jeho vlasti je nepříznivá ekonomická situace. Žalovaný vzal za zjištěné, že jednání osob, které žalobce napadly, nebylo motivováno žádným z důvodů stanovených v § 12 zákona o azylu, ale snahou věřitele získat nezákonným způsobem zpět finanční prostředky, které si žalobce vypůjčil a uzavřel, že žalobcem popsané problémy nelze považovat za pronásledování ve smyslu zákona o azylu. Žalovaný též poukázal na to, že žalobce sice nahlásil nezákonné chování soukromých osob orgánům policie, její příslušníci se danou situací nezabývali; žalobce si však dále na nečinnost policie nestěžoval, ani se se žádostí o pomoc neobrátil na další kompetentní orgány či nevládní organizace neobrátil a nevyužil tak dostupných prostředků, které mu k ochraně nabízí právní řád země původu. Žalovaný poukázal na to, že mezinárodní ochrana může být žadateli poskytnuta teprve v případě, jestliže mu byla odepřena ochrana země jeho státní příslušnosti nebo v případě je-li tato ochrana neúčinná; pro takový závěr je nutné, aby žadatel využil všech prostředků, které právní řád jeho vlasti k ochraně práv a svobod jednotlivce poskytuje; tak se v daném případě nestalo.

Včas podanou žalobou k věcně a místně příslušnému Krajskému soudu v Hradci Králové se žalobce (dále též „stěžovatel“) domáhal zrušení rozhodnutí žalovaného. Namítal, že správní orgán nezjistil přesně a úplně skutkový stav před vydáním rozhodnutí, porušil tak ustanovení § 3 odst. 4, § 32 odst. 1, § 34 odst. 1 a § 46 správního řádu a v důsledku toho nesprávně posoudil žalobcovu žádost o udělení azylu. Žalobce uvedl, že vlast opustil ze strachu před lidmi, kteří mu vyhrožovali likvidací a fyzicky ho několikrát napadli, protože jim měl vrátit půjčené peníze. Požádal o pomoc policii, ta mu však nepomohla, neboť je s takovými vymahači spojena.

Krajský soud v Hradci Králové rozsudkem ze dne 31. 10. 2003 žalobu zamítl, když dospěl k závěru, že důkazy opatřené správním orgánem a použité jako podklad pro rozhodnutí jsou úplné, odpovídají požadavkům příslušným ustanovení správního řádu, poskytují možnost spolehlivého zjištění stavu věci a představují dostatečný poklad pro rozhodnutí. Soud dovodil, že takto zjištěný skutkový stav správní orgán posoudil z hlediska taxativně zákonem vymezených podmínek pro udělení azylu a ve shodě se žalovaným uzavřel, že žalobce žádnou z podmínek stanovených v § 12 zákona o azylu pro udělení azylu nesplňuje a rovněž tak neshledal pochybení správního orgánu, pokud žalobci neudělil azyl podle § 13 a 14 zákona o azylu a i rozhodnutí žalovaného o neexistenci překážky vycestování soud shledal v souladu se zákonem.

Proti rozsudku krajského soudu podal žalobce včas kasační stížnost, opírající se o důvody uvedené v § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s.

Soud podle žalobce nesprávně posoudil právní otázku neexistence důvodu pro udělení azylu žalobci podle § 12 zákona o azylu [tvrzený důvod kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.]; žalobce má za to, že podmínky pro jeho udělení splňuje. Jak z provedených důkazů vyplynulo, žalobci bylo ve vlasti vyhrožováno v souvislosti s neplacením dluhu, žalobce se obrátil na policii, ta mu však neposkytla pomoc a vydírání trvalo i nadále; je tak zřejmé, že Moldavsko nebylo v daném případě schopno či ochotno žalobci v jeho těžké pozici pomoci, toto jednání trvalo po delší dobu a žalobce odcestoval z vlasti a požádal o azyl z důvodu ochrany, nikoliv z důvodů ekonomických, které jsou až druhotného charakteru, a splňuje podmínku pronásledování ve smyslu § 2 odst. 5 zákona o azylu.U žalobce je dána i druhá podmínka, kterou k udělení azylu § 12 zákona o azylu vyžaduje, neboť žalobce náleží v Moldavsku k sociální skupině řádně pracujících lidí, kteří si vydělali peníze poctivou prací, koupili si nějaký majetek a snaží se řádně žít, a ne vlastní vinou přišel o zaměstnání a z tohoto důvodu nebyl schopen splácet půjčku, která mu byla poskytnuta na stavbu domu.

Žalobce dále namítá [důvod opírající se o ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.], že žalobou napadené rozhodnutí žalovaného je rozhodnutím nicotným, neboť není v souladu s ustanovením § 46 správního řádu, když v rozporu s § 47 odst. 5 správního řádu mu bylo doručeno rozhodnutí, které není podepsáno oprávněnou osobou ale pouze neidentifikovanou osobou uvedenou pod doložkou „za správnost“ a nemůže mít proto účinky správního rozhodnutí. Žalobce poukazuje na to, že postup, kdy oprávněná osoba podepíše pouze písemné vyhotovení, které zůstane součástí příslušného spisu a účastníků, řízení se zasílají jeho stejnopisy, podepsané pod doložkou „za správnost“ osobou, která stejnopisy písemného vyhotovení pořídila, není v souladu s § 45 odst. 5 (správně § 47 odst. 5) správního řádu a takové rozhodnutí nemůže vyjadřovat vůli správního orgánu, a to i tehdy, jestliže je ve správním spise založeno rozhodnutí, které oprávněnou osobou podepsáno je. Jestliže žalobou napadené rozhodnutí je rozhodnutím nicotným, bylo povinností krajského soudu nicotnost vyslovit z vlastní povinnosti, bez ohledu na to, zda tato vada byla žalobou vytýkána; jestliže tak krajský soud neučinil, je podle stěžovatele rozhodnutí krajského soudu nepřezkoumatelným.

Podle stěžovatele rozhodnutí krajského soudu trpí i další závažnou procesní vadou, která činí napadené rozhodnutí nepřezkoumatelným a která spočívá v tom, že soud rozhodl pouze o nákladech účastníků řízení, opomněl však rozhodnout o nákladech státu, neboť i stát má podle výsledku sporu právo na náhradu nákladů řízení, které platil.

Konečně stěžovatel namítá [důvod opírající se o ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s.], že žalovaný porušil ustanovení § 33 správního řádu, podle něhož je správní orgán povinen dát účastníkům řízení možnost, aby se před vydáním rozhodnutí mohli vyjádřit k jeho podkladu i ke způsobu jeho zjištění, popřípadě navrhnout jeho doplnění. Žalovaný neupozornil žalobce na skutečnost, že se ve věci chystá rozhodnout a žalobce se tak nemohl k věci vyjádřit ani předložit další důkazy ve věci.

Stěžovatel požádal o přiznání odkladného účinku podané kasační stížnosti, tento návrh se, s ohledem na rozhodnutí o kasační stížnosti, stal bezpředmětným.

Žalovaný ve svém písemném vyjádření ke kasační stížnosti navrhl její zamítnutí. Má za to, že jak jeho rozhodnutí tak i rozsudek soudu byly vydány v souladu s právními předpisy. Pokud jde o namítanou nicotnost rozhodnutí odkázal na právní názor vyslovený Nejvyšším

správním soudem v obdobné azylové věci (sp. zn. 5 Azs 20/2003), podle něhož vada nedostatku podpisu oprávněné osoby v daném případě nezpůsobuje nicotnost ani neúčinnost správního rozhodnutí.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené rozhodnutí krajského soudu a kasační stížnost neshledal důvodnou.

Dle § 12 zákona o azylu se azyl cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že cizinec je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo v případě, že je osoboubez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště. Podle § 2 odst. 6 zákona o azylu se za pronásledování pro účely zákona o azylu považuje ohrožení života nebo Svobody, jakož i opatření působící psychický nátlak nebo jiná obdobná jednání, pokud jsou prováděna, podporována či trpěna úřady ve státě, jehož je cizinec státním občanem, nebo pokud tento stát není schopen odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před takovým jednáním.

Žalobce v průběhu správního řízení uváděl, že mu bylo vyhrožováno a byl fyzicky napaden v souvislosti s nesplaceným dluhem jeho věřiteli. Správní orgán posoudil nátlak a fyzické násilí, kterému byl žalobce vystaven, jako jednání, které nebylo motivováno některým z důvodů stanovených v § 12 zákona o azylu, ale snahou věřitele získat nezákonným způsobem zpět finanční prostředky, které si žadatel vypůjčil. Z toho, že se žalobce neobrátil se stížností a se žádostí o pomoc na kompetentní orgány či nevládní organizace ve své vlasti, poté, kdy nezákonné jednání soukromých osob nahlásil policii a ta se situací nezabývala, usoudil, že žalobce nevyužil dostatečným způsobem prostředků, které právní řád jeho vlasti k ochraně práv a svobod jednotlivce poskytuje, a že žalobce tak nesplňuje podmínky pro mezinárodní ochranu, která je tak na místě až tehdy, kdy je mu ve vlasti ochrana odepřena, popřípadě je tato ochrana neúčinná.

Řízení ve správním soudnictví je plně ovládáno zásadou dispoziční. Je na žalobci, zda proti rozhodnutí správního orgánu jímž se zakládají, mění ruší nebo závazně určují jeho práva nebo povinnosti, bude brojit žalobou u soudu či nikoliv; je na něm aby v případě, kdy se bude domáhat ochrany svých práv žalobou u soudu, v této žalobě jasně vymezil, které výroky správního rozhodnutí napadá a v žalobních bodech pak specifikoval, z jakých skutkových a právních důvodů považuje napadené výroky rozhodnutí za nezákonné nebo nicotné (§ 71 s. ř. s). Soud při přezkoumání správního rozhodnutí je vázán rozsahem napadení, jak je žalobce ve své žalobě vymezí a (nejde-li o rozhodnutí nicotné, kdy je oprávněn nicotnost deklarovat i bez návrhu) přezkoumá jen ty výroky rozhodnutí, které byly žalobou napadeny a jen v mezích žalobních bodů (§ 75 odst. 2 s. ř. s.).

V žalobě žalobce namítal, že správní orgán nedostatečně a neúplně zjistil skutkový stav a pro své rozhodnutí tak neměl dostatek podkladů, věcně pak, shodně jako ve správním řízení, argumentoval tím, že mu v souvislosti s vymáháním vrácení dluhu bylo vyhrožováno likvidací a byl fyzicky napaden a policie mu nijak nepomohla. Krajský soud proto nepochybil, jestliže dospěl k závěru, že důkazy opatřené správním orgánem a použité jako podklad pro rozhodnutí představovaly dostatečný podklad pro rozhodnutí a pro závěr o neudělení azylu žalobci a o neexistenci překážky vycestování.

Jestliže stěžovatel až nyní v kasační stížnosti tvrdí, že důvod pro udělení azylu podle § 12 byl dán, jeho podmínky shledává naplněnými jednak tím, že žalobce náležel do sociální skupiny snadno vydíratelných lidí, která nemá možnost se bránit jinak než za pomoci státu a ten v daném případě nebyl schopen či ochoten žalobci v jeho situaci pomoc zajistit, zpochybňuje tak právní závěry, k nimž dospěl správní orgán ve svém rozhodnutí a uvádí tak důvody, které neuplatnil v řízení před krajským soudem ač tak učinit mohl. Tento důvod kasační stížnosti je tak ve smyslu § 104 odst. 4 s. ř. s. důvodem nepřípustným.

Obdobně je nepřípustným důvodem kasační stížnosti i namítaná vada správního řízení spočívající v porušení ustanovení § 33 správního řádu. I v tomto případě stěžovatel mohl tuto vadu správního řízení uplatnit v řízení před krajským soudem a neučinil tak.

Ne jinak je tomu i v případě namítané nicotnosti rozhodnutí žalovaného. I tuto námitku žalobce nenamítal v žalobě ačkoliv nepochybně tento důvod mohl uplatnit v řízení před krajským soudem; uplatňuje-li tento důvod až nyní v kasační stížnosti, je tento důvod důvodem nepřípustným. Pro úplnost soud dodává, že je povinností soudu k nicotnosti přihlížet a nicotnost deklarovat z úřední povinnosti; neshledá-li však soud rozhodnutí nicotným, není jeho povinností tento svůj závěr v rozhodnutí uvádět, ledaže by žalobce v žalobních bodech nicotnost namítal.

Důvodnou není ani tvrzená nepřezkoumatelnost rozhodnutí krajského soudu, která měla spočívat v závažné procesní vadě, když soud nerozhodl o náhradě nákladů řízení státu, které stát platil.

Podle § 60 odst. 4 s. ř. s. má stát proti neúspěšnému účastníkovi právo na náhradu nákladů řízení, které platil, není-li tento účastník osvobozen od soudních poplatků. Odhlédneme-li od skutečnosti, že o náhradě nákladů nemusí být vždy rozhodováno současně s rozhodnutím, jímž je rozhodováno ve věci samé nebo jímž se řízení končí (§ 61 odst. 1 s. ř. s.), přichází rozhodnutí o náhradě nákladů státu do úvahy jen tehdy, pokud v řízení před soudem vznikly náklady, které stát platil (§ 59 odst. 2 věta první s. ř. s.) a jen tehdy, pokud neúspěšný účastník, jemuž by soud tuto povinnost měl uložit (za předpokladu, že by neshledal důvody k moderaci podle § 60 odst. 7 s. ř. s.), není osvobozen od soudních poplatků. Jak z obsahu soudního spisu vyplývá, v předmětném řízení stát žádné náklady, jejichž náhrada by mohla být státu přisouzena, nevznikly, ale i současně neúspěšným účastníkem byl v tomto případě žalobce, který je od soudních poplatků osvobozen [§ 11 odst. 2 písm. písm. ch) zákona č. 549/1991 Sb.]. V předmětné věci proto rozhodnutí o náhradě nákladů státu nepřicházelo do úvahy.

Kasační stížnost není důvodná, a proto Nejvyšší správní soud ji podle § 110 odst. 1 zamítl.

O náhradě nákladů řízení Nejvyšší správní soud rozhodl v souladu s ustanoveními § 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť ve věci neměl úspěch; žalovanému správnímu orgánu, kterému by jinak jakožto úspěšnému účastníku řízení právo na náhradu nákladu řízení příslušelo, náklady řízení nevznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí nejsou opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 28. 4. 2004

JUDr. Marie Žišková
předsedkyně senátu